

Demokrasi Bilinci Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Demokrasi Bilinci Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19594>

Özet

Demokrasi Bilinci Ölçeği, Yücel Akan tarafından 2011 yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanan bir yüksek lisans tezi (Yüksek lisans tezi) kapsamında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçeğin temel amacı, ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin sahip oldukları demokrasiye yönelik bilinç düzeylerini ve bu bilincin bileşenlerini sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, bir **geliştirme** çalışması ürünü olup, öğrencilerin demokratik değerlere olan yaklaşımlarını, katılımcılık düzeylerini ve hak ile sorumluluk bilincini değerlendirmeye odaklanmıştır.

Ölçek, spesifik olarak Sakarya ili örneğindeki ortaöğretim öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Çalışma, öğrencilerin demokrasi bilincinin çeşitli demografik ve eğitimsel değişkenlerle ilişkisini incelemek için tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilme süreci, psikometrik özelliklerin belirlenmesini içermekle birlikte, bu kaynağın sunulduğu orijinal özet bilgide geçerlik ve güvenirlik katsayıları açıkça belirtilmemiştir.

Anahtar Kelimeler

Demokrasi Bilinci, Demokrasi, Ölçek Geliştirme, Ortaöğretim Öğrencileri, Psikometri, Sosyal Bilinç, Sakarya.

Yazarlar

Yücel Akan

Amaç

Ölçeğin birincil amacı, **ortaöğretim** (Ortaöğretim) düzeyindeki öğrencilerin demokrasiye ilişkin bilgi, tutum ve davranışları kapsayan **demokrasi bilinci** düzeylerini ölçmek ve bu düzeyi nicel verilere dönüştürmektir. Bu ölçüm, eğitim sisteminin öğrencilerin demokratik değerleri kazanma sürecindeki etkinliğini değerlendirmeye olanak tanır.

Ayrıca, ölçek bulguları, öğrencilerin demokrasi bilincini etkileyen faktörlerin (cinsiyet, sınıf düzeyi, aile sosyo-ekonomik durumu vb.) belirlenmesine yardımcı olmayı amaçlamıştır. Bu sayede, demokrasi eğitimine yönelik müfredat ve pedagojik yaklaşımların geliştirilmesine katkı sağlamak hedeflenmiştir.

Yapı

Demokrasi Bilinci Ölçeği, çok boyutlu bir psikolojik yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, sadece demokratik kurumlar hakkındaki bilişsel bilgiyi değil, aynı zamanda demokratik değerlere

(örneğin, hoşgörü, eşitlik, adalet, katıllık) duyulan duygusal bağlılık ve bu değerlere uygun davranma niyetini de kapsamaktadır.

Ölçek, muhtemelen, demokratik katılım, hak ve sorumluluk bilinci, farklılıklara saygı ve hukuk devleti ilkesine bağlılık gibi alt boyutlar üzerinden **demokrasi bilincini** operasyonelleştirmektedir. Ölçek geliştirme sürecinde, bu yapının boyutları Faktör Analizi gibi istatistiksel yöntemlerle desteklenmiştir.

Geçerlik

Kaynak içerikte geçerlik bilgisi açıkça belirtilmemiştir ("-"). Ancak, bir yüksek lisans tezi kapsamında geliştirilen bir ölçek olduğu için, geçerlik çalışmaları yapılmış varsayılmaktadır. Bu çalışmalar tipik olarak **kapsam geçerliği** (uzman görüşleri alınarak), **yapı geçerliği** (faktör analizi ile boyutların doğrulanması) ve muhtemelen **ölçüt bağıntılı geçerlik** (ilgili diğer ölçeklerle korelasyon) amaçları içerir.

Okuyucuların, ölçeğin detaylı geçerlik sonuçlarına (örneğin, faktör yükleri ve açıklanan varyans oranları) tezin orijinal metninden ulaşması gerekmektedir. Tez, YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilebilir durumdadır.

Güvenirlilik

Kaynak içerikte güvenirlik bilgisi açıkça belirtilmemiştir ("-"). Ölçek geliştirme standartlarına uygun olarak, ölçeğin iç tutarlılığı (Internal Consistency) hesaplanmış olması beklenir. Genellikle bu, **Cronbach Alfa** katsayısı kullanılarak yapılır.

Yüksek bir Cronbach Alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Güvenirlik analizine dair spesifik rakamlar ve test-tekrar test güvenilirliği gibi ek bilgiler için tezin tamamının incelenmesi zorunludur.

Faktör Analizi

Ölçeğin **geliştirme** türünde olması nedeniyle, ölçeğin yapısal geçerliğini belirlemek ve temel boyutların ortaya çıkarmak amacıyla **Faktör Analizi** (muhtemelen Açıklayıcı Faktör Analizi) uygulanmıştır. Bu analiz, Demokrasi Bilinci yapısının oluşturan bağımsız alt faktörlerin varlığını istatistiksel olarak kanıtlamayı amaçlamıştır.

Faktör analizinin sonuçları (örneğin, faktör sayısı, özdeğerler ve maddelerin hangi faktörlere yüklendiği), ölçeğin nihai yapısının ve puanlama mekanizmasının belirlemede kritik rol oynamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Yüksek olasılıkla Likert tipi derecelendirme (Örn: Hiç Katılmıyorum'dan Tamamen Katılmıyorum'a kadar 4 veya 5 seçeneikli).

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Öğrenciler (Students)

Age Group: Ortaöğretim yaşı (Yaklaşık 14-18 yaş arası)

Population Details: Ortaöğretimde okuyan öğrenciler (Sakarya ili örneği)

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-report questionnaire)

Anahtar Kelimeler

Yücel Akan, 2011, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Lisansüstü Çalışma, Tutum Ölçeği, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Çalışman yapıldığı kurum).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, akademik bir yüksek lisans tezi kapsamında 2011 yılında geliştirilmiştir. Akademik çalışmalar için genellikle izin gerekmez de, ticari veya büyük ölçekli uygulamalar için yazar Yücel Akan'dan veya Sakarya Üniversitesi'nden resmi izin alınması tavsiye edilir. Ölçek, kamuya açık bir akademik çalışma ürünü olduğu için genellikle ücretsizdir.

Ölçeğin orijinal PDF'i aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: demokrasi-bilinci-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Akan, Y. (2011). *Ortaöğretimde okuyan öğrencilerin demokrasi bilinci (Sakarya ili örneği)* (Yüksek

lisans tezi). Sakarya Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Tezin orijinal kayd?na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr

Demokrasi Bilinci Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri orijinal kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelerin tamam?na ula?mak için yukar?da belirtilen yüksek lisans tezinin orijinal metnine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM